

ประสิทธิผลของหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ต่อการปฏิบัติงาน
ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

นางสาว พวงเพ็ญ ทิพย์พิช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

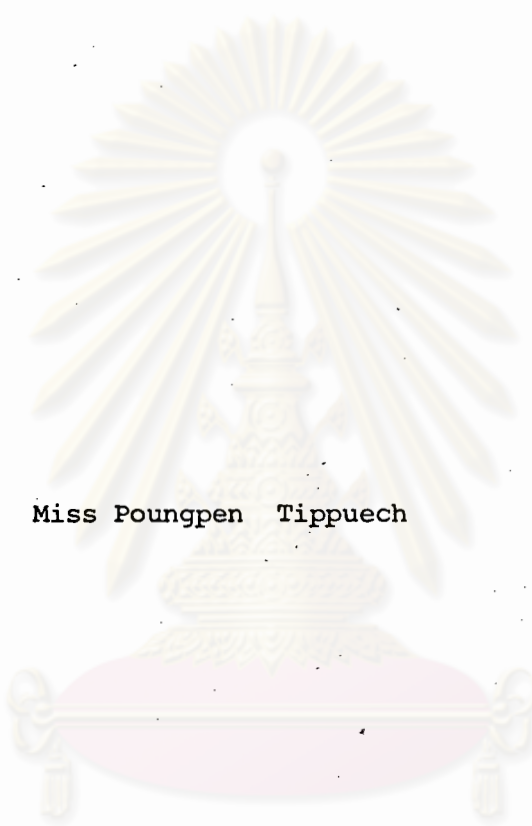
พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-282-1

011032

I 16698645

THE EFFECTIVENESS OF THE LIBRARY SCIENCE CURRICULUM
TOWARDS PROFESSIONAL PERFORMANCE OF RAMKHAMHAENG
UNIVERSITY GRADUATES

Miss Pongpen Tippuech

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ประสิทธิผลของหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ต่อการ
 ปฏิบัติงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

โดย นางสาว พวงเพ็ญ ทิพย์พีช

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. นวนิตย์ อินทรามะ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
 หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

สุประดิษฐ์ บุณาค
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์ บุณาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ดร. อัมพร บัณฑิต
 ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัมพร บัณฑิต)

ดร. นวนิตย์ อินทรามะ
 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. นวนิตย์ อินทรามะ)

ดร. อัมพร บัณฑิต
 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ อัมพร บัณฑิต)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ประสิทธิผลของหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
ต่อการศึกษาปฏิบัติงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ชื่อนิสิต นางสาว พวงเพ็ญ ทิพย์พิช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.นวนิตย์ อินทรวมะ

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา 2526

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงเกี่ยวกับความเหมาะสมของจุดมุ่งหมาย เนื้อหาของหลักสูตร ระยะเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตร รวมทั้งปัญหาในการปฏิบัติงาน การนำความรู้ที่ได้รับจากภาควิชาไปประกอบอาชีพบรรณารักษ์หรืออาชีพอื่น ๆ ปัญหาและอุปสรรคตลอดจนความต้องการในการหางานทำของบัณฑิต เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เสนอต่อภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วิธีดำเนินการวิจัยใช้การค้นคว้าจากเอกสาร และการสำรวจโดยส่งแบบสอบถามไปยังบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2520-2524 จำนวน 200 คน ซึ่งประชากรจำนวนนี้ได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง 50 เปอร์เซ็นต์ของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีจากภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้รับแบบสอบถามคืนจากบัณฑิต 172 คน คิดเป็นร้อยละ 86 ของบัณฑิตทั้งหมด ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์และเสนอในรูปของร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าบัณฑิตทั้งหมดเป็นหญิง (97.67 %) อายุเฉลี่ย 26.64 ปี ภายหลังจากจบการศึกษาแล้วส่วนใหญ่สามารถหางานทำได้ภายในระยะเวลา 6 เดือน โดยประกอบอาชีพเป็นบรรณารักษศาสตร์และอาจารย์บรรณารักษ์ 129 คน (75.5 %) ประกอบอาชีพอื่น ๆ (19 คน (11.05 %) และยังไม่ได้ประกอบอาชีพ 24 คน (13.95 %)

บัณฑิตที่ประกอบอาชีพเหล่านี้ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในท้องสมุควิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (40.12%) รองลงมาได้แก่ ท้องสมุคเฉพาะ (20.93%) และท้องสมุคโรงเรียน (11.63%)

ด้านประสิทธิผลของหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา และระยะเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตรนั้น บัณฑิตลงความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมดีแล้ว อย่างไรก็ตามควรมีการปรับปรุงเนื้อหาและระยะเวลาเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับความก้าวหน้าในวิชาการในปัจจุบัน ในบางวิชาควรมีการเพิ่มเนื้อหาและระยะเวลาเรียน เช่น วิชาการฝึกงานท้องสมุค วิชาการจัดหมู่หนังสือ และทำบัตรรายการทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และในบางวิชาควรมีการลดเนื้อหาและระยะเวลาเรียน เช่น วิชาประวัติหนังสือและการพิมพ์ บรรณารักษศาสตร์เบื้องต้นและวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ

สำหรับการนำความรู้ที่ได้รับจากภาควิชาไปใช้ในการปฏิบัติงานนั้น ปรากฏว่า บัณฑิตสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานได้ในระดับมากและปานกลาง วิชาที่บัณฑิตนำไปใช้มากที่สุด ได้แก่ วิชาการฝึกงานท้องสมุค วิชาการจัดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เอกสารสิ่งพิมพ์และวัสดุเพื่อการค้นคว้า การบริการท้องสมุค ส่วนวิชาที่บัณฑิตนำไปใช้น้อยที่สุด ได้แก่ วิชาประวัติหนังสือและการพิมพ์ การจัดหมู่และทำบัตรรายการวัสดุพิเศษ เป็นต้น

เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในท้องสมุคของบัณฑิตนั้นจะปฏิบัติงานในหน้าที่จัดหมู่และทำบัตรรายการเป็นจำนวนสูงสุด (47.01%) รองลงมาได้แก่ งานจัดซื้อ-จัดหา (40.30%) งานบริการจ่าย-รับ (29.85%) งานครรชนี บรรณานุกรม และสาระสิ่งเขป (28.36%) และปฏิบัติงานด้านโสตทัศนวัสดุน้อยที่สุด (2.24%)

ด้านปัญหาเกี่ยวกับท้องสมุคและการทำงานของบัณฑิต ปรากฏว่าบัณฑิตประสบปัญหาในระดับปานกลางและน้อย

บัณฑิตกลุ่มผู้ประกอบอาชีพบรรณารักษ์และกลุ่มอาชีพอื่น ๆ มีความต้องการให้ภาควิชาจัดกิจกรรมด้านวิชาการและบริการในระดับมาก พร้อมกันนั้นได้ให้ข้อเสนอแนะแก่ภาควิชาเพื่อปรับปรุงหลักสูตรการเรียน การสอน อาจารย์ผู้สอน กิจกรรมและบริการอื่นๆอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ภาควิชาควรมีการจำกัดจำนวนนักศึกษาให้น้อยลงเพื่อขจัดปัญหาด้านหน่วยงานที่จะจัดนักศึกษาไปฝึกงานและปัญหาด้านอุปกรณ์การค้นคว้าและคู่มือต่าง ๆ ที่จะขาดแคลนและไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษามาก ๆ

2. ภาควิชาควรมีโครงการประเมินผลและเปลี่ยนแปลงเป็นระยะ ๆ ในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน โดยมีการประเมินผลในทุกวิชาที่สอนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและระยะเวลาเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีซึ่งเจริญรุดหน้าเพิ่มขึ้นทุกวัน

3. ภาควิชาควรเพิ่มชั่วโมงเรียนและชั่วโมงปฏิบัติในบางวิชาที่นักศึกษานำไปใช้ในการปฏิบัติงานห้องสมุดมาก เช่น วิชาการจัดหมู่ และทำบัตรรายการ การฝึกงานในห้องสมุด เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญมากขึ้น

4. ภาควิชาควรมีการสำรวจความต้องการของนักศึกษาในการใช้ตำราที่อาจารย์ผลิตขึ้น และความเข้าใจของนักศึกษาต่อตำราเหล่านั้น เพื่อให้การใช้ตำราดังกล่าวประกอบการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ภาควิชาควรจัดบริการทางวิชาการต่าง ๆ เช่น การบรรยาย การอบรม หรือการสัมมนาในหัวข้อวิชาการใหม่ ๆ ให้บ่อยขึ้นสำหรับนักศึกษาเก่า นักศึกษาในปัจจุบัน รวมทั้งผู้สนใจโดยทั่วไปเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและงานที่ปฏิบัติอยู่

6. ข้อมูล ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการวิจัยนี้ควรใช้ เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของภาควิชาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Thesis Title The Effective ess of the Library Science
 Curriculum Towards Professional Performance

Name Miss POUNGpen Tippuech

Thesis Advisor Associated Professor Nawanit Intrama, Ph.D

Department Library Science Department

Academic Year 1983

ABSTRACT

The purposes of this study are to evaluate the Library Science Curriculum of Ramkhamhaeng University as to the suitable objectives, contents, the period of study needed for the curriculum, including problems and difficulties faced during the work phrases, the application knowledge gained in the performance of their jobs as the librarians or other professions. The results and suggestions in all aspects derived from the study will present to the Library Science Department of Ramkhamhaeng University.

The research methods used in this study were documentary research and survey. Questionnaires were sent to 200 Library Science graduates during academic years 1977-1981. These populations were samples 50 % of 398 graduates. Out of 200 copies of questionnaires sent to those graduates, 172 copies were completed and returned. This was rated in 86 % of all graduates. The data derived were analyzed and presented in the form of Percentage, Mean, and Standard Deviation. Research results conclude as follows:

All the graduates (97.67 %) are female. The average age of graduates is 26.64 years old. The graduates were capable to find their jobs within 6 months. Most of them (75 %) attended the position as librarians and instructors. The rest of them attended other positions (11.05 %) and the unemployed (13.95 %). The highest number of graduates entered to work in the college and university libraries (20.93 %) and school libraries (11.63 %).

For the effectiveness of the objectives, contents and the period of study in the curriculum of Ramkhamhaeng University, the results reveal that objectives were acceptable. However, the contents and period of time should be adopted to suit the educational progress. In some courses, their contents and period of study should be increased as the practicum in library, the cataloging and classification Thai and English books, Also, some courses should be reduced such as the history of books and printing, the introduction to Library Science, and the literatures.

Graduates applied professional knowledge studied from the department to perform their duties in various types of libraries at the rate between maximum and medium. The courses which could be fully applied were mostly in practicum in library, the cataloging and classification, and library service. On the other hand, the courses which could be less applied were the history of books and printing, the cataloging and classification of special materials.

The duties performed by the graduates fell into the following categories: the classification and cataloging of books (47.01 %), the selection and acquisition (40.30 %), the library service (29.85 %), indexing, bibliography and abstract (28.36 %),

and the least was audio-visual materials (2.24 %)

At the working levels also, considerable amount of problems encountered by the graduates, concerning library itself and working condition. There are moderately and less on the average.

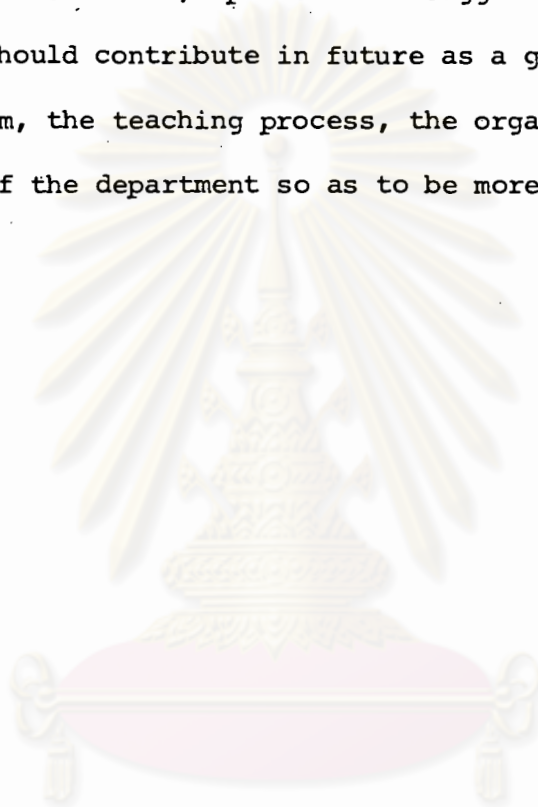
Graduates of both librarian groups and other professional groups greatly on the average, wanted the department to provide them with more educational activities and services. They also suggest the department to improve curriculum, teaching process, teaching staff, activities and other services.

Recommendations:

1. The department should reduce the number of the students to solve the problem concerning organization for students in library training courses, also the lack of manuals and equipments.
2. The department should have plans to evaluate the courses in the curriculum and teaching process concerning its content and period of study.
3. The department should increases the time schedule for some subjects that are intensively used in performing library work such as the classification and cataloging of books, the practicum of library so that the students should have more training.
4. The department should survey the need of the students in using the text books, providing or producing by the teachers, and the understanding towards those text books so that the teaching process should be more efficiency.

5. The department should provide the educational activities more often such as lectures, short courses or seminars in the new topics of library science and open for the graduates, students, and interested persons for the use of their professional improvement.

6. The informations, opinions and suggestions reported in the research should contribute in future as a guideline to improve curriculum, the teaching process, the organizations in various aspects of the department so as to be more efficiency.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาช่วยเหลือและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. นวนิตย์ อินทรามะ ผู้ช่วยแก้ไขและให้คำแนะนำตลอดจนความช่วยเหลือจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี รวมทั้งได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ อัมพร บันศรี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมล ซึ่งช่วยสละเวลาในการ เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ตลอดจนช่วยแก้ไขให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยใคร่ขอแสดงความขอบคุณท่านอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

อนึ่งผู้วิจัยมีความภาคภูมิใจที่จะบอกกล่าวว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยกำลังใจที่ได้รับจากบุคคลหลายฝ่าย อาทิเช่น คุณพ่อคุณแม่ พี่สาวและน้องชาย คุณ คุณาวุฒิ เทียมทอง ผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือทั้งด้านกำลังใจ, กำลังใจ และกำลังใจทรัพย์ อาจารย์ อติศักดิ์ ชาญประเสริฐ ผู้ช่วยกระตุ้นให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเร็วกว่ากำหนด และสุดท้ายคือบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงทุกท่าน ซึ่งถ้าปราศจากความร่วมมือจากท่านทั้งหลายแล้ว งานวิจัยฉบับนี้จะสำเร็จมิได้เลย จึงใคร่ขอขอบคุณ ณ ที่นี้ด้วย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
พวงเพ็ญ ทิพย์พิช
กุมภาพันธ์ 2527
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	๙๓

บทที่

1. บทนำ	
ความเป็นมาของปัญหา	1
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
วิธีดำเนินการค้นคว้าวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	10
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	11
2. การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์	
ลักษณะการศึกษาระบบบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย	12
หลักสูตรการศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย .15	
สถาบันที่เปิดสอนสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์	15
การศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัย	
รวมค่าแห่ง	29
วัตถุประสงค์	29
หลักสูตรการศึกษา	30
ระเบียบการเรียนและการวัดผล	31
การสอน	31

บทที่	หน้า
จำนวนผู้เข้าเรียนและผู้จบการศึกษา	33
ผู้สอน	34
บริการของภาควิชา	34
โครงการของภาควิชาในอนาคต	35
3. วิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิเคราะห์	36
4. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	77
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	100
ประวัติผู้เขียน	114

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1.	จำนวนบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์	40
2.	ระยะเวลาที่บัณฑิตใช้ในการศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหง	41
3.	การศึกษาต่อและการอบรมดูงาน จำแนกตามประเภทของ ห้องสมุดที่สังกัด	42
4.	จำนวนบัณฑิตที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ	43
5.	จำนวนบัณฑิตจำแนกตามประเภทห้องสมุดที่สังกัด	44
6.	ตำแหน่งการทำงานของบัณฑิต จำแนกตามตำแหน่งงาน	45
7.	จำนวนบัณฑิตจำแนกตามหน่วยงานเจ้าสังกัด	46
8.	จำนวนบัณฑิตจำแนกตามสาขาที่ศึกษาต่อ	47
9.	เหตุผลของบัณฑิตที่ไม่ได้ประกอบวิชาชีพบรรณารักษ์	48
10.	จำนวนบัณฑิตจำแนกตามลักษณะการประกอบอาชีพ	49
11.	ชนิดของงานห้องสมุดที่ห้องสมุดปฏิบัติงานอยู่ จำแนกตาม ประเภทของห้องสมุดที่สังกัด ,	50
12.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักปัญหาในการปฏิบัติงานทางด้านห้องสมุด จำแนกตามประเภทห้องสมุด	52
13.	ปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับการทำงานของบัณฑิต จำแนกตามประเภทห้องสมุดที่สังกัด	54
14.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความเห็นของบัณฑิตต่อความมุ่งหมายของ หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน	56
15.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของบัณฑิต ในการนำความรู้วิชาบรรณารักษศาสตร์ ที่ได้ศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงาน จำแนกตามประเภทห้องสมุดที่บัณฑิต ปฏิบัติงานอยู่	57

ตารางที่

๑๗

หน้า

16. ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์.....	68
17. ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อระยะเวลาเรียนของหลักสูตร.....	70
18. ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความต้องการของบัณฑิตที่จะให้ภาควิชาจัดดำเนินการ
จำแนกกลุ่มตามลักษณะการประกอบอาชีพปัจจุบัน.....	71

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย